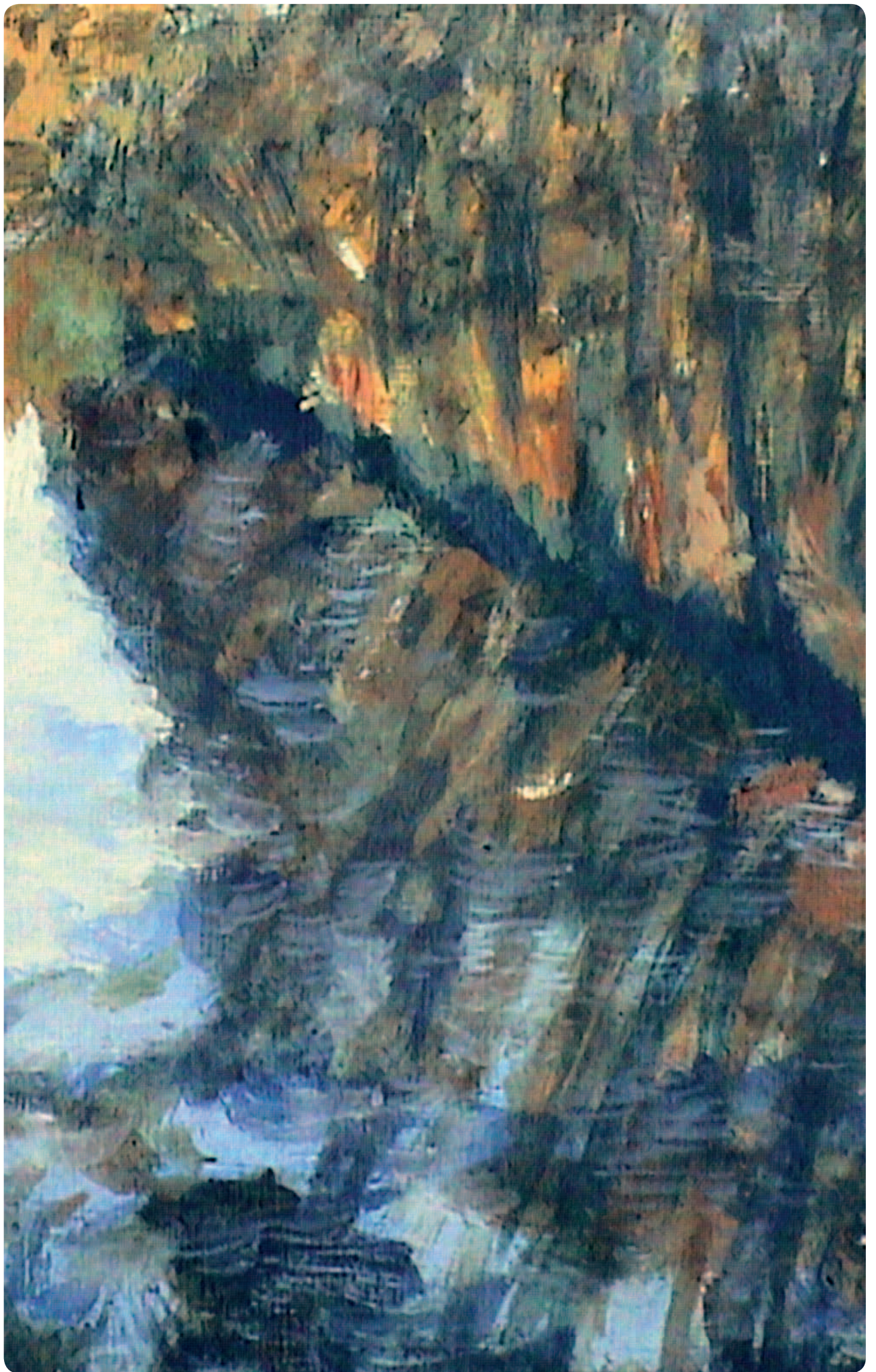

2004

FORORD → SIDE 4

TEMA: DE NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER → SIDE 6

Institut for Menneskerettigheder (IMR) er en dansk national menneskerettighedsinstitution som sammen med lignende institutioner i 80 andre lande netværksarbejder med bl.a. FN. FN's Højkommissær besøgte Danmark i 2004, og IMR fik i 2004 formandsskabet for det internationale menneskerettighedsarbejde og gennemførte en række aktiviteter. Læs mere om alt dette i årets tema.

FORSKNING → SIDE 10

I 2004 var der to særlige indsatsområder der vedrørte terrorisme og diskrimination. Institutets forskningsafdeling arbejdede med 16 projekter, og der blev afsluttet en ph.d.

Syv gæsteforskere fra Afrika, Mellemøsten og Asien supplerende de faste forskeres tre forskningsområder: Menneskeretlige standarder, deres udvikling og implementering, Globalisering og menneskerettigheder, og Menneskerettigheder og beskyttelse af udsatte grupper.

NATIONALT → SIDE 16

Fokus på anti-diskrimination og ligebehandling; mangfoldighed samt rettigheder og demokrati. Der blev udarbejdet 29 notater til forskellige ministerier, og udredningen om 24-års regelen og ægtefællesammenføring gav stor debat. Kampagner for den ny Klagekomite for Etnisk Ligestilling og erhvervslivets mangfoldighedspris MIA satte ligeledes dagsordener.

INTERNATIONALT → SIDE 22

Det internationale arbejde beskæftigede sig med disse indsatsområder: Reform af lovgivning og statsinstitutioner; Adgang til menneskerettigheder i retsplejen; Civilsamfundet; Universiteter og forskningsinstitutioner samt Dialogprogrammer.

65 forskellige landeprogrammer i over 25 lande blev gennemført med støtte fra bl.a. Danida, EU og private fonde. Dialogprogrammer med bl.a. Iran blev styrket i 2004.

UDDANNELSE OG INFORMATION → SIDE 28 OG 30

Store tal prægede dette års arbejde. To store radioprojekter blev søsat i Afghanistan og Cambodja med mange tusinde lyttere. I Danmark tiltrak 64 offentlige seminarer, kurser og konferencer over 3.500 deltagere, og Institutets medarbejdere holdt 214 foredrag og udgav 28 publikationer. Et særligt journalistprojekt gav omtaler af IMR's projekter i Kina og Nepal: 10 udsendelser på P1 i Danmarks Radio og fem artikler i Politiken, heraf en kronik.

LEDELSE OG ØKONOMI → SIDE 34

Personalepolitik og økonomi, møder i bestyrelse og Råd er almindeligt ledelsesarbejde, som koordineres sammen med handlings- og strategiplan for Instituttet. Og 50 fonde og institutioner støttede IMR i 2004. Men direktionen var også primus motor i Den Transatlantiske Menneskerettighedsdialog, hvis formål er at fremme og beskytte menneskerettighederne internt i USA og Europa samtidig med at søge at styrke prioriteringen af menneskerettigheder på tværs af Atlanten.

FORORD

AF DIREKTØR MORTEN KJÆRUM

Da Danmark fejrede midsommer, afholdtes i New York det hidtil største møde mellem FN og den private sektor. Global Compact-mødet den 24.6.2004 handlede om, at i en globaliseret verden kan et effektivt

partnerskab mellem FN og det private erhvervsliv på en gang komme verdens fattigste til gode, samtidig med at det tjener virksomhedernes egne interesser. Blandt de over 400 deltagere var lederne af nogle af verdens største internationale virksomheder og organisationer. Fra dansk side deltog virksomhedsledere fra Lego, Århus United, Kjaer Group og Novo Nordisk. Dansk Industri og Udenrigsministeriet og Institut for Menneskerettigheder var der også. Og der blev diskuteret menneskerettigheder. De er nemlig et godt værktøj; et kompas til at navigere efter i denne verdens nye tilstand, hvor grænser nedbrydes, og andre bygges op. Ikke nødvendigvis landegrænser, men økonomiske såvel som kulturelle og religiøse grænser.

Nye udfordringer kræver nye reaktioner. Som national menneskerettighedsinstitution har vi med vores kolleger rundt om i verden pligt til at skabe nye partnerskaber på tværs af grænser såvel som interesser, det være sig kommercielle, politiske, ideologiske eller religiøse. For nationale menneskerettighedsinstitutioner er det både en chance og en udfordring at bidrage til skabelsen af disse nye rammer.

Nationale Menneskerettighedsinstitutioner som Institut for Menneskerettigheder er oprettet ved lov, og vores mandat er bl.a. at overvåge, om staten overholder sine forpligtelser i forhold til grundloven, internationale traktater osv. – kort sagt en vagthundefunktion. Det er vor opgave at påpege, forklare, komme med eksempler på og ikke mindst at fremme menneskerettighederne.

Instituttet er i loven blevet givet et særligt mandat på ligebehandlingsområdet, hvor formålet er effektivt at bekæmpe den diskrimination, der sker på grund af race eller etnisk oprindelse. Hertil kommer at instituttet som en del af vores almindelige virksomhed også har fokus på diskrimination på baggrund af køn, alder, handicap, seksuel orientering eller andre forhold. Netop ved at fokusere på alle de væsentlige diskriminationsområder har vi introduceret et horisontalt perspektiv på ligebehandling og diskrimination, som samler oplevelser og erfaringer fra de seks områder med metoder og redskaber til at bekæmpe diskrimination og fremme ligebehandling. Udover forskning på dette område har instituttet igen i 2004 arbejdet med at fremme fokus på mangfoldighedsledelse i arbejdslivet ved at uddele MIA-prisen til tre virksomheder, der har haft succes med at arbejde aktivt med ligebehandling og mangfoldighed.

Instituttet har rejst en række spørgsmål i forhold til udlændingelovgivningens overensstemmelse med menneskeretlige forpligtelser. Både etnisk diskrimination og etniske minoriteters muligheder for at udøve deres selvbestemmelsesret med hensyn til valg af ægtefælle har især været i fo-

kus. Herudover har instituttet udarbejdet analyser af bl.a. muslimske kvinders ret til skilsmisse.

Også andre udsatte gruppers retssikkerhed udgør et vigtigt område i den menneskeretlige beskyttelse, idet disse grupper, fx børn, personer med funktionsnedsættelse og psykisk syge, på grund af deres position i samfundet, har et særligt behov for omsorg, støtte, beskyttelse mod vilkårlig magtudøvelse og andre overgreb.

Instituttets internationale arbejde udbygges og konsolideres år for år. Dialog, kapacitets-opbygning, rådgivning og forebyggelse er nøgleord som går igen i de programmer vi implementerer sammen med vore internationale samarbejdspartnere. Det kan være dødsstrafseminar i Vietnam, etablering af en national menneskerettighedsinstitution i Tyrkiet, uddannelse af juridiske forsvarere i Rwanda, eller støtte til det civile samfund i Malawi. Eller det kan dreje sig om at identificere partnerskaber i Basra i Irak, foretage integreret strategisk planlægning i retssektoeren i Serbien, og deltage i forbedring af det lovgivningsmæssige grundlag for offentlig administration i Ukraine. Det er Instituttets mål at medvirke til, at samfund udvikler sig med stadig større respekt for globale, regionale og nationale menneskerettighedsnormer.

Forskningen har været koncentreret om tre fokusområder i 2004, nemlig Menneskeretlige standarder, deres udvikling og implementering, Globalisering og menneskerettigheder, og Menneskerettigheder og beskyttelse af udsatte grupper. Disse tre områder sigter på at dække problemstillinger

i relation til udviklingen i menneskerettighedsstandarder og i opbygningen af viden om menneskerettighedernes implementering. Samtidig bidrager denne viden til udviklingen instituttets nationale og internationale arbejde, ligesom det praktiske arbejde stimulerer forskningen. Instituttet besluttede sig i 2004 for to særlige indsatsområder vedrørende terrorisme og diskrimination, der skulle vies opmærksomhed i både forskning, internationalt og nationalt arbejde. Instituttets forskning er tværvideenskabelig. Det er bl.a. i kraft heraf etableret en bred samarbejdsflade med danske universiteter, med nordiske forskningsinstitutioner på menneskeretsområdet og med europæisk og international forskning.

I denne årsberetning er der mange konkrete eksempler på Institut for Menneskerettigheders forskning, nationale og internationale arbejde og om vores virke som en del af de nationale menneskerettighedsinstitutionernes globale netværk.

Instituttets mandat pålægger os at bidrage til at lovgiverne, statslige og andre myndigheder og samfundet i det hele taget holder fast i de menneskeretlige værdier og principper. Det er på den måde en vigtig opgave at sikre, at alle aktører i samfundet har en fornemmelse for, at også de har en forpligtelse til at respektere og fremme menneskerettighederne. Det er kort sagt vores opgave at bidrage til, at menneskerettighederne bliver overholdt og ikke overset eller ignoreret. Menneskerettigheder er en grundpille i det demokratiske samfund for de skal sikre et samfund, hvor retfærdighed, mangfoldighed og forskelligheder respekteres.

TEMA

DE NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSORGANISATIONER

I 1993 afholdt FN sin 2. Verdenskonference om Menneskerettigheder i Wien og vedtog bl.a. oprettelsen af et Højkommissariat for Menneskerettigheder, og igangsatte desuden en international organisering af nationale menneskerettighedsinstitutioner under de såkaldte Paris Principper, der beskriver disse institutioners arbejdsopgaver.

Dansk formandskab for verdens nationale menneskerettighedsinstitutioner

Institut for Menneskerettigheds direktør, Morten Kjærum, blev 15. april 2004 valgt til formand for De Nationale Menneskerettighedsinstitutioners Internationale Koordinationskomité's møde. På mødet blev der diskuteret temaer som "early warning" hvor de nationale menneskerettighedsinstitutioner (NI) eller deres medlemmer er under trussel, NI'ers adgang til og deltagelse i FN-fora samt indikatorer til måling af NI'ers effektivitet og overholdelse af FN's Paris Principper for NI'er. Institut for Menneskerettigheder deltog også i planlægningen og afholdelsen af den 7. internationale konference for NI'er i Sydkorea om "fastholdelse af menneskerettigheder under konflikt og terrorisme", som førte til vedtagelsen af Seoul-deklarationen. Denne indeholder bl.a. en række specifikke aktiviteter, som NI'er skal igangsætte i deres nationale kontekst. Ydermere indeholder deklarationen en forpligtelse til at følge op på implementering af deklarationen samt at facilitere og fremme dens implementering. Også de regionale NI-fora har fulgt op på anbefalingerne og vedtaget en række initiativer til styrkelse af NI'ers rolle i forebyggelsen og bekæmpelsen af terrorisme.

Andre aktiviteter omfatter udgivelsen af en informationsfolder om NI'er og NI'ers webportal

samt en konferencepublikation om de nationale menneskerettighedsinstitutioner og retsplejen, herunder deres samarbejde med domstolene.

Se mere på www.NHRI.net

First Belfast og then we take Berlin

To IMR-medarbejdere gennemførte i 2004 to måneders udvekslingsophold i The Northern Ireland Human Rights Commission i Belfast, og i Deutsches Institut für Menschenrechte i Berlin. Formålet med opholdet var at udveksle viden og erfaring med udførelse af NI-mandatet og arbejdsmetoder.

Fakta om Koordinationskomitéen

Koordinationskomitéens mandat omfatter koordination af de nationale menneskerettighedsinstitutioners (NI) arbejde på internationalt niveau, herunder samarbejde med FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder og andre internationale menneskerettighedsinstitutioner. Højkommissariatet fungerer ydermere som sekretariat for Koordinationskomitéen. For det andet støtte til dannelsen og styrkelsen af NI'er i henhold til FN's Paris Principper for NI'ers mandat og funktionsmåde; planlægning og organisering af NI'ers internationale konferencer i samarbejde med FN og værtsorganisationen; samt at fremme samarbejdet mellem NI'er, herunder at opfordre til og assistere i afholdelsen af regionale workshops for NI'er. Sidst, men ikke mindst, skal Koordinationskomitéen følge op på, og hvor det er relevant, at implementere anbefalinger fra de internationale NI-konferencer og relevante FN-resolusioner.

Verden i en database

40 menneskerettighedsinstitutioner fra Afrika, Asien, Europa og Latinamerika forenet i cyperspace

I juli 2004 åbnede en database, der indeholder fakta om 40 menneskerettighedsinstitutioner i Afrika, Asien, Europa og Latinamerika. Basen indeholder information om det juridiske grundlag såvel som klagebehandlingsprocedurer i alle lande samt en komparativ analyse af institutionernes praksis. Der er en analyseoversigt over sagstyper og -antal i institutionerne, procedurer for sagsbehandling fra modtagelse til afgørelse, herunder brugen af alternative konfliktløsningsmetoder, andre anvendte metoder samt links til baggrundsdocumentation.

Databasen indeholder sagsbehandlingsregler og procedurer samt en analyse og kategorisering af NI'ers mandater og metoder i forhold til behandlingen af individuelle klager. Denne udveksling vil kunne betyde, at de forskellige institutioner lettere kan trække på erfaringer på området og derved forbedre deres praksis.

Databasen udvikles og vedligeholdes i et samarbejde mellem FN's Højkommissariat og IMR. Dette forventes at blive det første i en række initiativer til indsamling af information om og styrkelse af NI'ers arbejde inden for en række kernefunktioner. Siden offentliggørelsen af databasen er besøgstallet på www.NHRI.net steget væsentligt.

Projektet er støttet af det svenske udenrigsministerium.

CD-rom koordinerer internationalt samarbejde

FN's Højkommissariat bad i 2004 Institut for Menneskerettigheder om at producere en CD-rom til brug for koordineringen af arbejdet med de nationale menneskerettighedsinstitutioner (NI). CD-rommen indeholder en analyse af de globale institutioners juridiske grundlag, herunder forfatninger, love og direktiver. Informationerne sammenholdes med FN's Paris Principper for NI'ers virke i forhold til mandat, funktioner og institutionel opbygning. I analysen af NI'ers juridiske grundlag vurderes også institutionernes mandat, dvs. hvorvidt der er et bredt menneskerettighedsman-

dat, og/eller om der er særlige beføjelser i forhold til specifikke rettigheder eller diskriminationsspørgsmål. Ydermere vurderes NI'erne i forhold til deres funktioner, dvs. hvorvidt deres mandat omfatter overvågning, information, efterforskning, fx inspektionsbesøg, rådgivende funktioner, behandling af individuelle klager om menneskerettighedsovergreb samt hvorvidt NI'erne har mulighed for at søge retlige midler eller har andre former for adgang til retsvæsenet. Sidst, men ikke mindst, kortlægges de relevante bestemmelser i forhold til forskellige aspekter af uafhængighed, herunder hvorvidt og hvordan civilsamfund, parlamenter og den offentlige administration er repræsenteret i NI'erne.

Den nye CD-rom vil indgå som undervisningsmateriale i en ny undervisningsserie, som FN's Højkommissariat har under forberedelse.

Offentligt møde med FN-Højkommissær

FN-Højkommissær for Menneskerettigheder, canadern Mme. Louise Arbour, besøgte IMR den 30. november. Det var hendes første besøg i Danmark i denne nye egenskab.

Højkommissæren indledte med et kort oplæg om terrorisme, diskrimination og den internationale menneskeretssituation, hvorefter hun svarede på spørgsmål. Højkommissæren sagde bl.a.: "Det geniale ved menneskerettighederne er, at selvom de først og fremmest handler om individuelle rettigheder, skaber de en meget grundfæstet bevidsthed om andres rettigheder."

Besøg, oplæg og debat på www.humanrights.dk/nyheder/louisearbour

National kampagne mod diskrimination

Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling blev etableret af Folketinget på baggrund af et EU-direktiv, og Institut for Menneskerettigheder blev bedt om at varetage denne opgave. I efteråret 2004 gennemførte Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling en kampagne for at gøre opmærksom på, hvor borgere kan henvende sig, hvis de mener at blive forskelsbehandlet på grund af race eller etnisk oprindelse.

Fhv. udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen, san-

geren Etta Cameron og Pia Justesen fra Klagekomiteen brugte i september 2004 Hovedbanegården i København til at præsentere en folder, der fortalte om hvorfor, hvordan og hvor man henvender sig, hvis man fx ikke kan blive anvist job på grund af sin hudfarve. Der blev fordelt over 100.000 pjecer på ni forskellige sprog, som findes på kommunale institutioner og biblioteker, og der var Go-Card postkort på alle landets cafeer og spisesteder.

Læs mere om NI'erne

I 2005 udkom en revideret udgave af Morten Kjærums "Human Rights Institutions Implementing Human Rights." Den giver et historisk blik fra 1946 og frem til i dag, og beskriver forskellige typer af institutioner og deres opgaver for fremtiden.

34 sider. ISBN 87-90744-72-1. Kr. 50.

Instituttet støtter FN's udviklingsarbejde

I slutningen af 2003 henvendte FN's Udviklingsprogram (UNDP) sig til Institut for Menneskerettigheder for at bede om Instituttets assistance i forbindelse med en undersøgelse som skal danne grundlag for UNDP's fremtidige støtte til NI'er. Forstudiet blev foretaget af et team i international afdeling. Som led i dette blev støtten i seks lande evalueret ved feltbesøg. Landene var Aserbajdsjan, Bolivia, Rwanda, Uganda, Sri Lanka og Saudi Arabien. Studiet blev præsenteret på en workshop for UNDP's landekontorer i Damaskus i december 2004.

De nationale institutioners hjemmeside

www.NHRI.net er et projekt, som er finansieret af FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (OHCHR). Hjemmesiden startede i 2001 som et samarbejde mellem National Institutions Team og Det Danske Center for Menneskerettigheder. Det primære formål er at etablere en web-portal for de nationale menneskerettighedsinstitutioner samt at yde assistance med hensyn til opbygning af de nationale institutioners individuelle hjemmesider. Hjemmesiden indeholder dokumenter fra globale, regionale og nationale kilder samt links til de

ca. 80 nationale institutioner. Web-portalen udbygger og understøtter det globale netværk mellem de nationale institutioner og de globale og regionale fora og er således også med til at styrke forbindelserne mellem FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder og de nationale menneskerettighedsinstitutioner.

Det inkluderende samfund

Den 10.12.2004 afholdt Indiens National Human Rights Commission FN's Internationale Menneskerettighedsdag. IMR's direktør Morten Kjærum talte om de nationale menneskerettighedsinstitutioner og sagde bl.a.:

"Nye udfordringer kræver nye reaktioner. Som nationalt menneskeretsinstitut har vi sammen med vore kolleger rundt om i verden pligt til at skabe nye partnerskaber og indkalde nye aktører; på tværs af grænser såvel som interesser, det være sig kommercielle, politiske, ideologiske eller religiøse.

Disse nye aktører er mange, og det er tvungen- de nødvendigt at skabe rammer, som de kan agere i. Mange regeringer har erkendt, at med den nye forbundne verden er der mange nye problemer, som stater ikke hver især er i stand til at løse alene.

For nationale menneskeretsinstitutioner som den danske er det både en chance og en udfordring at bidrage til skabelsen af disse nye rammer. Vi må sikre, at vort mandat bliver omsat til handling, så vi sammen med erhvervslivet, arbejdstagerorganisationer, religiøse grupper, NGO'er og andre relevante parter kan finde nye veje.

Der eksisterer allerede en platform med gennemslagskraft til at invitere de nye aktører omkring samme bord og til at skabe nye fora, og det er FN. De forenede Nationer kan og skal spille en fremtrædende rolle i virkeliggørelsen af den stærkt påkrævede dialog på tværs af geografiske, kulturelle og andre grænser. En dynamisk interaktion mellem Menneskerettighedshøjkommissærens Kontor, Menneskerettighedskommissionen og de nationale menneskerettighedsinstitutioner er eksempel på en sådan ramme, der er som skræddersyet til formålet."

FORSKNING

”Instituttet skal fremme arbejdet med forskning i og oplysning om menneskerettighederne i fredstid og under væbnede konflikter, navnlig ved at varetage en selvstændig og uafhængig dansk forskningsindsats på menneskerettighedsområdet.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Et kendetegn ved Instituttets forskning er, at den er tværvideenskabelig. Forskningsafdelingen er sammensat af jurister såvel som af humanistiske og samfundsvidenskabelige forskere. Med udvidelsen af forskerstaben blev det muligt i løbet af 2004 at definere en mere sammenhængende forskningsprofil, som afspejler den tværvideenskabelige forskning.

Fokusområder 2004

Forskningen har været koncentreret om tre fokusområder i 2004, nemlig *Menneskeretlige standarder*, deres udvikling og implementering, *Globalisering og menneskerettigheder*, og *Menneskerettigheder og beskyttelse af udsatte grupper*.

Det første fokusområde vedrørende *Menneskeretlige standarder* undersøger udviklingen i de menneskeretlige standarder på basis af juridisk og historisk forskning. Temaet forholder sig både til sammenhængen mellem samfundsmæssige værdier og menneskerettighedernes voksende betydning, og til konkret udvikling i retspraksis, herunder realiseringen af rettighederne. Det andet fokusområde om *Globalisering og menneskerettigheder* omfatter både teoretisk forskning om globaliseringsdiskussionen og forskning på baggrund af aktuelle politiske udviklinger, fx hvorle-

des menneskerettighederne krænkes af terrorisme og trues af nye initiativer om terrorbekæmpelse, men også forskning om menneskerettighedernes virkeliggørelse i overgangs- og udviklingssamfund. Det tredje fokusområde om *Menneskeretlig beskyttelse af udsatte grupper* vurderer menneskerettighedernes effektivitet i forhold til intentioner og målsætninger om beskyttelse mod diskrimination eller andre former for særlige foranstaltninger. Temaet arbejder med implementering ud fra specifikke synsvinkler med baggrund i særlige gruppers vilkår, fx flygtninges, børns eller fængslede forhold.

Instituttet besluttede sig i 2004 for to særlige indsatsområder vedrørende terrorisme og diskrimination, der skulle vies opmærksomhed i både forskning, internationalt og nationalt arbejde. I forskningen blev disse indsatsområder i 2004 afspejlet i både intern og ekstern seminar-virksomhed der vedrørte diskrimination, herunder et seminar med nordisk deltagelse om Europarådets 12.tillægsprotokol vedrørende diskrimination og ligebehandling (Den Europæiske Menneskeretskonvention). I forhold til indsatsområdet om terrorisme blev der i 2004 igangsat forskningsforberedende aktiviteter med henblik på indsendelse af forslag til forskningsrådene. Forberedelser

til et ph.d. projekt vedrørende diskrimination blev også påbegyndt i 2004.

Undervisning, høringsvar og andre eksterne aktiviteter

Institut for Menneskerettigheder (IMR) havde i foråret 2004 besøg af fem masterstuderende inden for rammerne af det europæiske samarbejde vedrørende menneskerettigheder og demokratisering (E.MA). Som et led i tilbuddet til de masterstuderende blev der i foråret afholdt en offentlig seminarrække om "Moving the Frontiers of Human Rights?". E.MA-samarbejdet blev afviklet i samarbejde med Syddansk Universitet.

IMR havde i efteråret besøg af fem forskningsstipendiater fra henholdsvis Burundi, Kenya, Kina, Nepal og Nigeria. Dette "research-partner"-samarbejde finansieres af Danida-midler, og forskerne udvælges under hensyn til IMR's samarbejdsaftale med Danida. Endelig opholdt Fulbright scholar John Cerone fra American University i Washington sig ved forskningsafdelingen i fire en halv måned i forbindelse med et forskningsprojekt om "Accountability at the Intersection of Human Rights and Humanitarian Law".

Centralt i forskningsafdelingens arbejde er udarbejdelsen af høringsvar i forbindelse med danske lovforslag, EU-retlige og andre internationale initiativer af menneskeretlig relevans. Udarbejdelsen af høringsvar er baseret på den ekspertise, der findes i Institutet, men er en af de centrale måder, hvorpå Institutet overvåger det menneskeretlige grundlag i dansk lovgivning på. Høringsvarene indgår som et led i det lovforberedende arbejde og som bidrag til at sikre en velinformeret debat om konkrete lovgivningsinitiativer. De politiske partier og Folketingets udvalg anmoder endvidere med mellemrum Institutet om at uddybe høringsvar eller at deltage i ekspertarbejde af anden karakter. Institutets forskere har endvidere været involveret i konsulentarbejde for EU.

Forskningsprojekter 2004

Hans-Otto Sano, forskningschef

*Rettighedsbaseret udvikling.
Global regeringsførelse og menneskerettigheder.*

Stéphanie Lagoutte, forsker, Docteur en droit, ph.d.

In search of coherence and equity: The emerging proceduralisation of European human rights.

Eva Ersbøll, forsker, ph.d.

*Dansk indfødsret i et historisk og internationalt perspektiv.
The Acquisition of nationality in the EU Member States: Rules, Practices and Quantitative Developments (NATAC).*

Eva Maria Lassen, seniorforsker, ph.d.

*Religion og menneskerettigheder.
Menneskerettighedernes historie.*

Hatla Thelle, seniorforsker, ph.d.

Sociale menneskerettigheder i komparativt perspektiv, socialpolitiske reformer i Kina, lovreform i Kina, Kina og menneskerettighederne.

Ida Elisabeth Koch, seniorforsker, ph.d.

*De udelelige menneskerettigheder.
Methods of Protection of Social and Economic Rights: Experiences from National Systems.*

Marianne Nørregaard, forsker, ph.d.

Børns menneskerettigheder i relation til dansk ret.

Kim U. Kjær, seniorforsker, ph.d.

Europæisk asylret: EU, Schengen, Norden - og Danmark.

Peter Scharff Smith, projektseniorforsker, ph.d. "visiting fellow" ved University of Cambridge

Isolationsfængslingens historie.

Peter Vedel Kessing, stud. Ph.d.

Ph.d.-afhandling om forbuddet mod tortur og vilkårlig frihedsberøvelse under 'krigen' mod terrorisme.

Louise Krabbe Boserup, udreder

Åbenhed og adgang til information.

Hristina Vassitera, stud. Ph.d.

Ph.d.-afhandling om "Differences in International and Regions responses to Domestic changes in the area of human rights. The case of Zimbabwe.

Læs mere om disse forskningsprojekter på:

www.humanrights.dk/afdelinger/forskning/forskproj03/

Den Europæiske Mastergrad i Menneskerettigheder og Demokratisering (E.MA)

Institut for Menneskerettigheder deltager i E.MA masterprogrammet (The European Master's Degree in Human Rights and Democratisation) sammen med Syddansk Universitet. E.MA er et intensivt etårigt akademisk program der uddanner professionelle inden for feltet menneskerettigheder og demokratisering. Det er et multi-disciplinært program der afspejler de uadskillelige sammenhænge mellem menneskerettigheder, demokrati, fred og udvikling.

Programmet tilbyder en handlings- og policy-orienteret tilgang til læring inden for internationale relationer, jura, filosofi, antropologi, politologi og sociologi. Studerende har muligheden for at møde og blive undervist af ledende akademikere og eksperter (inklusive repræsentanter fra den Europæiske Union) mens de studerer i et multikulturelt miljø.

Det akademiske år er opdelt ind i to semestre: det første semester (september til januar) i Italien; og det andet semester i et af de 37 deltagende E.MA universiteter i EU's medlemslande.

Hvert år er Institut for Menneskerettigheder vært for mindst fem studerende, som er placeret i forskningsafdelingen. I 2004 var Instituttet sammen med Syddansk Universitet repræsenteret i programmet af en seniorforsker fra forskningsafdelingen, Eva Maria Lassen, der som national koordinator er medlem af Board of Directors, og herudover er medlem af E.MAs Executive Committee og medlem af E.MAs akademiske curriculum gruppe.

Som partner i programmet deltager Instituttet også i det Europæiske Interuniversitære Center for Menneskerettigheder og Demokratisering (the European Inter University Centre on Human Rights and Democratization).

VEJLEDNING

Supervision

Vejledning og akademisk tilrettelæggelse af det andet semester af the European Master's Degree in Human Rights and Democratization (E.MA) for fem studerende, der tilbragte forårssemestret på Instituttet. Udover dette har Institutts forskere været vejledere for specialeskrivende fra Aalborg Universitet og Københavns Universitet.

Censor

Institutts medarbejdere har i 2004 været censorer ved Aalborg Universitet, Århus Universitet, Syddansk Universitet og Roskilde Universitetscenter samt ved det europæiske universitetssamarbejde E.MA. og Europainstituttet i Firenze.

IMR-censorer er Anette Faye Jakobsen, Morten Kjærum, Ida E. Koch, Eva Maria Lassen, Lone Lindholt og Hans-Otto Sano. Birgitte Kofod Olsen er ekstern lektor i retslære, Københavns Universitet.

Statsborgerskab under lup

IMR startede i 2004 forskningsprojektet *The Acquisition of nationality in the EU Member States: Rules, Practices and Quantitative Developments (NATAC)*

Projektet er iværksat under EU's sjette rammeprogram, og skal munde ud i en omfattende sammenligning af statsborgerskabslovgivningen i de 15 "gamle" EU-medlemsstater, navnlig siden 1985. Formålet er at undersøge, i hvilket omfang der er tendenser til mere langsigtet konvergens eller vedvarende divergens mellem medlemsstaternes lovgivning og praksis.

Fokus er navnlig rettet mod spørgsmål om, i hvilket omfang statsborgerretspolitikken kan antages at bidrage til eller hindre indvandreres integration.

RESEARCH PARTNERSHIP

Research partnership programmet er IMR's gæsteforskerprogram, der giver mulighed for at invitere gæsteforskere fra udviklingslande til Danmark i op til et år. Gæsteforskerne er en integreret del af Instituttets øvrige forskerstab og deltager i afdelingens arrangementer. Det er hensigten, at Research Partnership programmet skal give gæsteforskerne mulighed for at udarbejde artikler og lignende i et forskningsmiljø, der er fremmede for deres aktiviteter. Det tilstræbes derfor, at gæsteforskerne arbejder indenfor forskningsafdelingens prioritetsområder, og der tilknyttes en forsker til hver gæsteforsker. Programmet udføres i samarbejde med Danida Fellowship Centre, der forestår de praktiske og sociale tiltag i forbindelse med gæsteforskernes ophold. Programmet er finansieret gennem rammeaftalen med Danida.

To gæsteforskere afsluttede deres ophold på IMR i starten af 2004

Mrs. Lillian Tibatemwa-Ekirikubinza (Uganda)
Mr. Soumana Boureima Sourghia (Niger)

Fem gæsteforskere opholdt sig på IMR i efteråret 2004

Mr. Ishwor Prasad Khatiwada (Iran)
Mr. Guillaume Muringa (Burundi)
Mr. Oladejo Olowu (Nigeria)
Mr. Zhan Kun (Kina)
Mr. Godfrey O Odongo (Sydafrika)

STATISTIK OM FORSKNING

IMR skrev 30 artikler og kapitler i nationale tidsskrifter og bøger, og 23 i internationale tidsskrifter og bøger i 2004. Der blev udgivet seks videnskabelige, nationale bøger, og otte populærvidenskabelige og informative artikler i internationale tidsskrifter, aviser og bøger samt 13 populærvidenskabelige og informative artikler i nationale tidsskrifter, aviser og bøger, inklusiv kronikker. Der blev produceret 11 udredninger, redegørelser og reviews, og afleveret en ph.d.-afhandling.

IMR-medarbejder får ph.d. grad

Anette Faye Jacobsen modtog sin ph.d.-grad den 28. maj, efter at have forsvaret sin afhandling på Institut for Historie, Københavns Universitet.

Anette Faye Jacobsens afhandling Retslig og politisk myndighed - Rettighedsopfattelser i Danmark, 1750-1920 analyserer, hvordan forandringer i rettighedsopfattelser og retslige institutioner og praksisser er kommet til udtryk i udviklingen fra et traditionelt til et moderne samfund.

Anette Faye Jacobsens afhandling blev bedømt af professor dr. phil. Ole Feldbæk, professor dr. jur. Inger Dübeck og professor dr. jur. Jørgen Dalberg-Larsen. I deres udtalelse skrev komitéen bl.a. om afhandlingen, at "Den beskriver den faktiske udvikling af rettighedsopfattelser, og vil dermed kunne bringe forskningen videre. Lige som den er et vigtigt bidrag til dansk retshistorie, herunder dansk landborets historie." De omtalte desuden afhandlingen som et "stort og nybrydende arbejde", og understregede dens vellykkede tværfaglighed, dens mange kvalifikationer og omfattende nye viden. Afhandlingen planlægges at udgives som bog.

Forskningsafdeling

Instituttet skal varetage en selvstændig og uafhængig dansk forskningsindsats på menneskerettighedsområdet. Denne forpligtigelse, der er udtrykt i Instituttets lovgrundlag fra 2002, varetages af en forskningsafdeling, som i 2004 bestod af 14 medarbejdere. Udover ansatte forskere og forskere finansieret via forskningsråd eller på anden vis, har forskningsafdelingen løbende tilknyttet udredere, Fulbright- gæsteforskere, Danida forskningsstipendiater og masterstuderende fra det europæiske E.MA uddannelsesprogram for menneskerettigheder og demokrati.

NATIONAL VIRKSOMHED

”Instituttet skal fremme ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, herunder bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensyntagen til ofrenes, foreningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder, indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling og offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

De danske aktiviteter tilrettelægges og udføres i Instituttets nationale afdeling, som arbejder i tre teams. Disse er sammensat således, at en forskellighed af faglige profiler, metoder og erfaringer bidrager til en tværfaglig og nyskabende opgaveløsning og metodeudvikling. I alle teams arbejdes der med vidensudvikling i form af analyser og udredninger, med proaktive initiativer som prisuddeling og debatskabelse samt med information og uddannelsesaktiviteter.

Hvert år udgiver Instituttet statusrapporten *Menneskeret i Danmark*, som giver et indblik i, hvordan menneskerettighederne er gennemført i dansk lovgivning og ved andre aktiviteter i årets løb.

Instituttet har desuden til opgave at rapportere om menneskerettighedssituationen i Danmark til FN, Europarådet, EU og EUMC, og indberetningerne knytter derfor an til FN-konventionerne, til den Europæiske Menneskerettighedskonvention og til EU-charteret om grundlæggende rettigheder og afleveres hvert år. I 2004 har Instituttet foruden disse rapporter udarbejdet en supple-

rende rapport til FN's komité for økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og sammen med en række interesseorganisationer forberedt en supplerende rapport til FN's børnekomité.

ANTI-DISKRIMINATION OG LIGEBEHANDLING

Som et uafhængigt organ for fremme af ligebehandling har instituttet en særlig opgave med at sikre effektiv beskyttelse mod diskrimination og fremme ligebehandling.

National ligebehandlingsstrategi

I foråret 2003 nedsatte Rådet for Menneskerettigheder et ligebehandlingsudvalg, som er sammensat af personer, som har viden og erfaringer fra områder for så vidt angår etnicitet, handicap, køn, religion og tro, samt seksuel orientering. Udvalgets arbejde i 2004 koncentrerede sig om at belyse, hvordan de forskellige (diskriminations)områder arbejder for ligebehandling og mod diskrimination. I 2005 kommer en rapport om ligebehandling – status og frem-

tidsperspektiver i Danmark, som skal danne fundamentet for et tværgående samarbejde om og for ligebehandling blandt ovenfor nævnte grupper.

Læs mere på www.humanrights.dk

Udredning om ægtefællesammenføring

I oktober 2004 udgav Instituttet en udredning om hvorvidt de danske regler om ægtefællesammenføring sikrer en effektiv beskyttelse af bl.a. retten til familieliv og forbuddet imod diskrimination. Udredningens hovedkonklusioner var, at kravet om 28-års statsborgerskab eller ubrudt ophold i Danmark, før man fritages fra at opfylde tilknytningskravet, diskriminerer på grund af bl.a. etnicitet og på grund af længde af statsborgerskab. Desuden at myndighederne i administrationen af reglerne ikke sikrer en effektiv beskyttelse af retten til familieliv. Instituttet vurderede derfor, at den nuværende administration af bl.a. 24-års reglen og tilknytningskravet tilsammen kan medføre krænkelse af retten til familieliv.

Læs mere på www.humanrights.dk

Udredning om personer med funktionsnedsættelse i Danmark

Instituttet arbejdede i 2004 med en udredning om personer med funktionsnedsættelse. Udredningen vil redegøre for beskyttelsen af personer med funktionsnedsættelse i menneskeretten, og forventes udgivet i foråret 2005.

Redskab til måling af etnisk diskrimination

Sammen med Senter mot Diskriminering (SMED) i Oslo og Utrecht Universitet er Instituttet i 2004 blevet godkendt af EU til at udvikle et redskab, der skal kunne anvendes til at undersøge og dokumentere forekomsten af etnisk diskrimination i EU. Udviklingen af fælles standarder strækker sig over to år, og i projektet deltager Norsk Statistik og Danmarks Statistik.

Nationale udvalg

IMR var i 2004 repræsenteret i to lovforberedende udvalg.

Europæisk samarbejde

Instituttet indgik i 2004 et samarbejde med European Migration Policy Group, som koordinerer et netværk for ligebehandlingsorganer oprettet i medfør af EU's ligebehandlingsdirektiv.

Dansk dialog om migration

Instituttet indgik i 2004 et samarbejde med organisationer i de øvrige EU-medlemsstater om at etablere en dialog om migration. En dialog i de enkelte lande, der inddrager både forskere, politikere, andre beslutningstagere og parterne på arbejdsmarkedet, er forberedt i 2004 og udmøntes i foråret 2005 i to seminarer om arbejdsmigration.

Værdsættende integrationsformidling

Instituttet har i 2004 afsluttet et pilotprojekt, "Uddannelse til integrationsformidler". Projektet havde til formål at invitere nyankomne udlændinge til at overveje deres forståelse af integration og medborgerskab i det danske samfund.

MANGFOLDIGHED

Mangfoldighed må i et pluralistisk samfund ses som en ressource. En forudsætning for, at disse ressourcer kan udfoldes, er, at alle uanset baggrund nyder lige muligheder. Derfor arbejdes målrettet med at øge offentlige såvel som private virksomheders kendskab til gældende regler om diskrimination og ligebehandling.

MIA-prisen 2004 for Mangfoldighed i Arbejdslivet

MIA-prisen er en frontløberpris, som Institut for Menneskerettigheder indstiftede i 2003. MIA-prisen gives til offentlige og private virksomheder, der aktivt fremmer mangfoldighed og konsekvent forhindrer forskelsbehandling på arbejdspladsen. Vinderne af MIA-prisen 2004 blev Kjaer Group A/S, Parkering København og TDC A/S. MIA-prisen er støttet af EU, der har indført nye regler for at sikre lige muligheder uanset køn, etnicitet, religion, alder, handicap og seksuel orientering.

Læs mere på www.miapris.dk.

RETTIGHEDER OG DEMOKRATI

Under dette tema sætter Institutet fokus på bl.a. borgernes rettigheder ved digital forvaltning, efterforskning og terrorbekæmpelse.

Privatlivsbeskyttelse

Beskyttelse af personlige oplysninger er i disse år under øget pres, ikke mindst i lyset af terrorismebekæmpelse og øget digitalisering af den offentlige forvaltning. Dette afspejler sig i lovgivning, der giver adgang til øget overvågning som led i efterforskning og efterretning, og som samtidig indskrænker den privatlivsbeskyttelse, vi traditionelt har været om i Danmark. Institutet finder det centralt at understrege, at ret til integritetsbeskyttelse og privatliv er grundlæggende rettigheder, et fundament for vores demokratiske samfund, og at disse rettigheder må danne udgangspunkt for den måde vi varetager efterforskning eller tilrettelægger den digitale forvaltning på.

Verdenstopmøde om informationssamfundet

FN's Verdenstopmøde (WSIS) vedtog i december 2003 "informationssamfundets grundlov", som fastslår de menneskeretlige standarder som informationssamfundets fundament. Det næste verdenstopmøde finder sted i november 2005, og Institutet deltager som rådgiver i den danske delegation og som koordinator af det globale civilsamfunds arbejdsgruppe om menneskerettigheder. I 2004 har der bl.a. været afholdt debatmøder om ytringsfrihed og racisme, udvikling og brug af trådløs teknologi, samt Internet Governance.

Udsatte gruppers retssikkerhed

I 2004 startede et udredningsarbejde om brug af særforanstaltninger over for psykisk syge i Danmark og Grønland efter straffelovens §§ 68 og 69 og den grønlandske kriminallov i lyset af de internationale menneskeretlige standarder. Udredningen vil sætte fokus på spørgsmålet om proportionalitet imellem særforanstaltninger og kriminalitet og på behovet for justeringer af reglerne, og er rekvireret af Rådet for Socialt Udsatte.

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling blev etableret af Institutets bestyrelse i juni 2003. Lov nr. 374 af 28. maj 2003 om etnisk ligebehandling giver Institutet kompetence til at behandle klager over forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse og til at behandle klager over repressalier på en række områder uden for arbejdsmarkedet. Med vedtagelse af lov nr. 253 af 7. april 2004 om ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv., fik Institut for Menneskerettigheder endvidere kompetence til at behandle klagesager på arbejdsmarkedet.

Klagekomitéen modtog i 2004 67 klagesager og påbegyndte otte sager af egen drift. Komitéen har således oplevet en markant stigning i antal sager i forhold til 2003, hvor komitéen modtog 15 klagesager og påbegyndte én sag af egen drift.

Klagekomitéens medlemmer er komitéens formand, professor Claus Haagen Jensen, professor, dr.jur. Ole Espersen og forskningsadjunkt, ph.d. Pia Justesen.

Læs mere om Komitéen og dens afgørelser for 2004 på www.klagekomite.dk.

Notater og udtalelser

Institut for Menneskerettigheder (IMR) fik i 2004 i alt 55 høringshenvendelser fra ministerier. Fem af disse var ikke muligt at besvare, 31 fik ingen bemærkninger af menneskeretlig art, men henholdsvis fire fik en udtalelse, 10 fik udarbejdet bemærkninger og 15 blev til egentlige notater. Derudover udarbejdede IMR tre større rapporter. *Alle hørings svar er tilgængelige på www.humanrights.dk/hoerings svar/*

National afdeling

Afdelingen havde 19 medarbejdere, heraf en afdelingsleder, en sekretær, tre teamledere, tre projektledere, to projektassistenter, to formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet, fem studenter og fire praktikanter, heraf én fra Humanity in Action- programmet.

HUMAN RIGHTS & BUSINESS PROJEKTET

Human Rights & Business-projektet blev startet med fokus på danske virksomheder, men det har siden da fået en udpræget international profil og samarbejder med en lang række institutioner, organisationer og virksomheder fra hele verden. The Human Rights Compliance Assessment (HRCA) er projektets kerneredskab og har været under udvikling siden projektets start. HRCA'en er et diagnostisk præventivt redskab baseret på FN's Verdenserklæring, 1966-konventionerne, de primære ILO- konventioner, samt en række andre menneskerettighedserklæringer og konventioner. Hver enkelt rettighed er analyseret i forhold til virksomhedsansvar og indeholder i alt omkring 350 spørgsmål og over 1.000 indikatorer, som er designet således, at virksomheder konkret kan evaluere, hvorvidt de overholder menneskerettighederne i praksis og kan følge op på problematiske områder. HRCA'en er blevet testet på Shell's virksomheder i henholdsvis Sydafrika og Oman og har været gennem en omfattende konsultationsproces for at sikre opbakning fra både virksomheds- og menneskerettighedsmiljøet til de definerede standarder og indikatorer.

Lancering af HRCA Quick Check

Human Rights & Business-projektet lancerede HRCA Quick Check den 23. november 2004 ved et arrangement hos Dansk Industri. Quick Check, som er den første version af HRCA'en og dermed selve grundstammen i redskabet, indeholder de 28 mest fundamentale spørgsmål fra den samlede database.

Redskabet fungerer som et offentligt tilgængeligt interaktivt computerprogram, der kan hjælpe virksomheder med at vurdere, hvordan man undgår at komme i konflikt med menneskerettighederne. Redskabet kan også benyttes af NGO'er og andre organisationer, der arbejder med erhvervsliv og menneskerettigheder. Den

samlede HRCA forventes færdig i juni 2005. Computerprogrammet er frit tilgængeligt på www.humanrightsbusiness.org under HRCA Portal 'Log in'.

Medlemskab service

Human Rights and Business-projektet lancerede i november 2004 en medlemskab service til virksomheder, som aktivt arbejder med at sikre respekt for menneskerettighederne i alle deres aktiviteter. Medlemskabet giver adgang til Human Rights & Business-projektets redskaber.

Konsultationsproces på HRCA

I forbindelse med færdigudviklingen af Human Rights Compliance Assessment (HRCA) iværksatte Human Rights & Business-projektet en konsultationsproces i 2003 for at få feedback på redskabet fra en række aktører. 40 evalueringsgrupper bestående af en virksomheds- og en menneskerettighedsrepræsentant blev nedsat i 2003. I løbet af 2004 mødtes en repræsentant fra Human Rights & Business-projektet med hver enkelt gruppe og diskuterede deres kommentarer til de enkelte rettigheder. Konsultationsprocessen blev afsluttet i sommeren 2004, og kommentarerne indarbejdes nu i selve HRCA'en. Som afslutning på konsultationsprocessen afholdt Human Rights & Business-projektet et ekspertmøde i april 2004.

Code of Conduct Projekt

Human Rights & Business-projektet indledte i 2004 et projekt i samarbejde med Dansk Industri og Økonomi- og Erhvervsministeriet, der sætter fokus på danske virksomheder i globale leverandørkæder.

Formålet er at udvikle en hjemmeside med praktiske værktøjer til de virksomheder, som arbejder med sociale, miljømæssige og etiske krav, der stilles mellem producenter, kunder og andre samarbeidspartnerne.

Hjemmesiden, der vil være gratis at benytte, får titlen 'CSR kompasset' og lanceres officielt på en konference til maj 2005.

Ekspertseminar om barrierer

I samarbejde med den hollandske menneskerettighedsorganisation, Humanist Committee on Human Rights (HOM), afholdt Human Rights & Business Projektet i maj 2004 et seminar om barrierer for overholdelse og fremme af internationale menneskerettigheder i en erhvervs kontekst. På seminaret deltog en række danske og internationale menneskerettighedseksperter, herunder repræsentanter fra fire udviklingslande samt medarbejdere fra Institut for Menneskerettigheder.

Nye partnerskaber - etik og moral

Den 15.12. bragte Jyllands-Posten en kronik af økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen, Hans Skov Christensen, adm. direktør Dansk Industri, og Morten Kjærum, direktør, Institut for Menneskerettigheder. I den fælles kronik hed det bl.a.:

“Virksomhederne skal dokumentere, at de rent faktisk efterlever de etiske, sociale og miljømæssige krav, de mødes med. Kravene er grundlæggende en reaktion på det problem, at mange stater ikke kan eller ikke vil overholde deres forpligtelse til at drage omsorg for miljøet og menneskerettighederne. Virksomhederne forventes derfor at efterleve internationalt anerkendte standarder i de lande, hvor lovgivningen ikke håndhæves eller er svagt formuleret.”

Fakta

Human Rights & Business-projektet blev etableret på Institut for Menneskerettigheder (IMR) i 1999 i samarbejde med Dansk Industri (DI) og Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene (IFU). Det overordnede formål med Human Rights & Business-projektet er at udvikle håndgribelige og operationelle menneskerettighedsstandarder, som kan hjælpe virksomheder med at identificere deres menneskerettighedsansvar, og derved omsætte deres etiske retningslinjer til god forretningspraksis. Projektets aktiviteter fokuserer på tre hovedområder:

1. Udøvelse af forskning med henblik på at producere praktiske virksomhedsredskaber, som hurtigt kan inkorporeres i virksomheders praksis.
2. Udvikling af træningskurser, som kan hjælpe forretningsfolk med at genkende og tackle menneskerettighedsproblematikker inden for en virksomhedskontekst.
3. Rådgivning og fortrolig vejledning til virksomheder vedrørende specifikke menneskerettighedsspørgsmål og udformningen af virksomheders forretningsprincipper.

Læs mere om Human Rights & Business på www.humanrightsbusiness.org

Human Rights & Business Projektet

Projektet havde i løbet af 2004 i alt 14 medarbejdere tilknyttet (samt en medarbejder på barsel), heraf en teamleder, tre rådgivere, en kommunikationsmedarbejder, en job trainee, en student, fire praktikanter og tre frivillige.

INTERNATIONALT ARBEJDE

”Instituttet skal fremme koordination mellem og bistand til de frivillige organisationers arbejde med menneskerettighederne, støtte og udbygge nordisk og andet internationalt samarbejde på menneskerettighedsområdet og bidrage til gennemførelse af menneskerettighederne i ind- og udland.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Institut for Menneskerettigheder (IMR) medvirker til at udvikle og gennemføre menneskerettighedsprogrammer i samarbejde med statslige myndigheder, uafhængige institutioner, civilsamfund og forskningsinstitutioner i nye demokratier og i lande, hvor der er mulighed for at indgå i dialog om menneskerettighederne. Det er Instituttets mål at medvirke til, at samfund udvikler sig med stadig større respekt for globale, regionale og nationale menneskeretsnormer. IMRs internationale arbejde bygger på et partnerskabskoncept, som tager udgangspunkt i et værdigrundlag defineret i fællesskab, lokal planlægning og gennemførelse, kapacitetsopbygning, kollektiv ansvarstagen, og langsigtet bæredygtighed som en komponent fra planlægning til afslutning. Arbejdet er organiseret i tematiske programområder: *Reform af lovgivning og statsinstitutioner; Adgang til menneskerettigheder i retsplejen; Civilsamfundet; Universiteter og forskningsinstitutioner samt Dialogprogrammer.*

2004 var præget af arbejde med landestrategier, som bl.a. stræber mod gennemførelse af aktiviteter med både myndigheder, uafhængige institutioner og civilsamfund i enkelte lande. Dette kan føre til en markant styrket indsats og til øget kommunikation, og samarbejde mellem de forskellige niveauer kan fremmes. Ydermere har IMR taget initiativ til at undersøge eventuelle

muligheder for en regional tilgang, bl.a. gennem erfaringsudveksling og brug af regional ekspertise.

Ungdomskriminelles rettigheder blev i 2004 ændret fra at være selvstændigt programområde til at skulle mainstreames i IMR's internationale arbejde generelt. En del af årets arbejde med disse områder vil resultere i udgivelsen af en bog om emnet.

I anden halvdel af 2004 deltog IMR aktivt i Europarådets menneskerettighedsarbejde med Tyrkiet, og flere tyrkiske delegationer var i Danmark for at studere IMR som uafhængig national menneskerettighedsinstitution, med sigte mod forberedelse af forhandlingerne med EU om en optagelsesdato den 17. december.

I 2004 udviklede arbejdet i Mellemerika sig efter afslutningen af et mangeårigt samarbejde med Indenrigsministeriet i Guatemala. Bl.a. påbegyndte IMR sit første større lovrevision og lovreformprojekt i Honduras på invitation fra Ombudsmanden og ”de tre statsmagter”.

Afdelingsleder og souschef Birgit Lindsnæs fortsatte sit formandskab for International Service for Human Rights i 2004.

Dialog om menneskerettigheder

Gennem dialog mellem myndigheder, uafhængige institutioner og civilsamfund om implementering af menneskerettigheder søger Institut for Menneskerettigheder (IMR) at skabe rum for diskussion og udvikling i retning af bedre overholdelse af menneskerettighederne. Dialogideen er i 2004 blevet overført til også at omfatte en transatlantisk dialog om menneskerettigheder og terrorisme som reaktion på den offentlige debat om og bekymring for udviklingen i forholdet mellem Europa og USA.

EU-Iran menneskerettighedsdialog fase II

I løbet af 2004 er menneskerettighedsdialogen mellem EU og Iran fortsat, hvorunder det fjerde rundbordsmøde er blevet afholdt i Teheran, Iran. Det primære formål er at tilvejebringe konkrete forbedringer af menneskerettighedssituationen i Iran.

Det fjerde rundbordsmøde fandt sted i juni 2004 under det irske formandskab, hvor administration af retssektoeren og betydningen af internationalt samarbejde og solidaritet på menneskerettighedsområdet blev diskuteret. Den iranske deltagerliste bestod af repræsentanter fra retssektoeren, det iranske parlament, det iranske indenrigsministerium, professorer, og repræsentanter fra flere iranske NGO'er. Den europæiske deltagerliste bestod af repræsentanter fra menneskerettighedsenheden under det europæiske parlament, det irske udenrigsministerium, EU-Kommissionen, det danske politi og det svenske fængselsvæsen, europæiske NI'er og repræsentanter for europæiske og internationale NGO'er, herunder Amnesty International.

Det var vanskeligt at få mødet på plads på grund af forhandlingerne mellem Iran og IAEA vedr. Irans udvikling af atomkraft, og hvorvidt denne udvikling udelukkende havde et energimæssigt formål. Disse forhandlinger betød, at Iran var tilbageholdende med at fortsætte dialogen med EU om menneskerettigheder, indtil en foreløbig enighed var nået. Rundbordsmødet synes at være præget af disse uenigheder og tonen synes skarpere end under de tidligere rundbordsmøder. Den anden fase af dialogen blev afsluttet i

december 2004 med udgivelsen af to publikationer, der hver omhandler præsentationerne fra det tredje og fjerde rundbordsmøde.

Samarbejdspartner: EU-Kommissionen

Den transatlantiske menneskerettighedsdialog

I samarbejde med partnerinstitutionerne har IMR i 2004 taget de første skridt i etableringen af en transatlantisk menneskerettighedsdialog. Formålet med dialogen er at fremme og beskytte menneskerettighederne internt i USA og Europa samtidig med at søge at styrke prioriteringen af menneskerettigheder på tværs af Atlanten.

Det første af to forberedelsesmøder blev afholdt i september i Brooklyn med deltagelse af anerkendte menneskerettighedseksperter fra begge sider af Atlanten. Formålet med det første forberedende møde var at udvikle modaliteter for dialogen samtidig med at diskutere relevante substantielle spørgsmål i et transatlantisk perspektiv. På mødet blev missionen for dialogen besluttet, og en lang række emner af relevans for menneskerettighedssituationen og af betydning i et transatlantisk perspektiv blev diskuteret, herunder sikkerhed og bekæmpelse af terrorisme, migration og globalisering. Det andet forberedelsesmøde vil blive holdt i København i januar 2005.

Samarbejdspartner: Columbia Universitet, Center for the Study of Human Rights, Essex Universitet, Human Rights Centre og Minnesota Universitet, Human Rights Center.

Dansk-iransk menneskerettighedsdialog

Siden 2001 har Institut for Menneskerettigheder (IMR) i samarbejde med den Islamiske Menneskerettighedskommission i Iran (IHRC) skabt rammerne for en fælles menneskerettighedsdialog. Dialogens sigte er at forbedre menneskerettighedssituationen i Iran gennem dialog og uddannelse af personer, der arbejder inden for forskellige dele af retssystemet samt embedsmænd, forskere, præster og andre, der har direkte eller indirekte indflydelse på lovgivningen og implementeringen heraf.

Dialogen blev etableret, da tidligere udenrigsminister Niels Helveg Petersen besøgte Iran i april 2000. Under besøget blev det aftalt, at der skulle etableres et samarbejde mellem danske og iranske menneskerettighedsinstitutioner.

Da IMR's iranske samarbejdspartnere IHRC har efterspurgt muligheden for lignende kurser i

fremtiden, håber IMR, at iranske menneskerettighedskurser på kortere sigt kan blive en integreret del af den fælles dansk-iranske menneskerettighedsdialog.

Derudover blev der afholdt en konference om menneskerettigheder, statsborgerskab og religion ved Shahid Behesti Universitet i Teheran d. 18.- 20. december 2004. Desværre måtte IMR udskyde to missioner til Iran samt den fjerde dansk-iranske menneskerettighedskonference grundet forskellige problemer på visaområdet. De planlagte konferenceemner var politiske rettigheder, religionsfrihed, kampen mod narkotiske stoffer.

Samarbejdspartner: The Islamic Human Rights Commission, Teheran & Shahid Behesti Universitet, Teheran.

EKSEMPLER PÅ INTERNATIONALE PARTNERSKABSPROJEKTER

ADGANG TIL MENNESKERETTIGHEDER I RETSPLEJEN

Access to Justice

Programmets formål er at udvikle smidige værktøjer, som kan styrke IMR's partners kapacitet til at sikre lige adgang til effektive og passende konfliktløsningsmuligheder i overensstemmelse med menneskerettighedsstandarder. Programmet fokuserer på alle institutioner i den formelle og den uformelle retssekter som arbejder for at fremme gennemførelsen af menneskerettigheder i retsplejen.

Der var 24 landeprojekter om dette formål i 16 forskellige lande.

Der blev udgivet to evalueringer og reviews af partnerskabsprogrammer, og der blev igangsat 40 konsulentopgaver i Afrika og Asien.

REFORM AF LOVGIVNING OG STATSINSTITUTIONER

Reform of Law and State Institutions

Gennem arbejde med statslige myndigheder styrkes disses kapacitet til at gennemføre retspleje i overensstemmelse med et fælles defineret værdigrundlag. Værdibaseret strategisk planlægning i de enkelte institutioner kan styrke disse i at udfylde deres rolle på den mest tilfredsstillende måde, mens en inklusiv visionsproces for en retssekter kan styrke retsplejen og samtidig øge befolkningens tillid til retssystemet. Metoder til lovrevision og lovreform, inklusiv fokus på implementering af lovgivning, kan styrke rammerne for den offentlige administration funderet på retssikkerhed, menneskerettigheder, gennemsigthed og ansvarlighed.

Der var 11 landeprojekter med dette formål i ni forskellige lande.

CIVILSAMFUNDET

Civil Society and Universities

Programmets mål er at styrke civilsamfundets evne og muligheder for at fremme og overvåge beskyttelsen af menneskerettigheder over for staten og andre kerneinstitutioner i samfundet. Forhold vedrørende fortalervirksomhed, overvågning og gennemførelse af menneskerettigheder har særlig bevågenhed, og der lægges vægt på at medvirke til at skabe en konstruktiv dialog mellem civilsamfundet og staten.

Der var 29 landeprojekter med dette formål i 21 forskellige lande.

Læs mere om IMR's 65 igangværende partnerskabsprojekter på: www.humanrights.dk/departments/international/PA/

KANDIDATPROGRAMMET

Human Rights Officers/Advisors (Danida Samarbejdsaftale)

Programmet henvender sig primært til kandidater, der har afsluttet en akademisk uddannelse inden for de sidste fire år. Human Rights Officers (HRO) ansættes normalt for en et-årig periode på Institut for Menneskerettigheder.

Human Rights Advisors (HRA) adskiller sig fra HRO ved, at de har en specifik viden inden for det område, som partnerorganisationen og projektet kræver, fx jura, sagsbehandling, strategisk udvikling, mv.

Der er afsat ca. en måned til et introduktionsforløb, der blandt andet kan omfatte deltagelse

i menneskerettighedskurset på IMR. Herefter udstationeres kandidaterne i ca. 11 måneder ved en partnerorganisation, der arbejder med, eller i udviklingslandene.

Der var fem human rights officers/advisors udstationeret i 2004 i Cambodia, CERD/Genève, Malawi og Rwanda.

International afdeling

Afdelingen havde 44 medarbejdere: heraf en afdelingsleder, en administrator, en sekretær, fem teamledere, tre administrative koordinatore, 14 projektledere, to uddannelsesledere, tre projektkoordinatorer, tre job trainees, fire studenter, en praktikant, en direktør i Rwanda, fem human rights officers.

KLIP FRA INTERNATIONALE PROJEKTER

Handlingsplan i Malawi

Malawi haft som erklæret mål, at bringe alle institutioner inden for den offentlige sektor op til dato med bestemmelserne i grundloven af 1994.

God sagsbehandling kan karakteriseres som bestående af tre hovedelementer: Fairness, hurtighed og professionalisme. Gennem gensidig udveksling og med råd og støtte fra IMR har de 13 institutioner formuleret en handlingsplan, der skal styrke og koordinere deres evner til at udføre sagsbehandling, med det mål for øje at udbrede menneskerettighederne og god skik og retfærdighed i forvaltningsretten. Handlingsplanen vil blive implementeret over fem år, med begyndelse i juni 2004, og det sker med økonomisk støtte fra British Department of International Development samt fra Danida.

Den latinamerikanske fond

På en konference under det danske EU-formandskab i 2002 tog Udenrigsministeriet initiativ til at oprette en fond i Latinamerika og Caribien, der skal fungere som et forum for områdets ombudsmandskontorer og styrke det regionale samarbejde mellem dem. Fonden hedder 'Den Særlige Fond for Ombudsmand og Nationale Menneskerettighedsinstitutioner i Latinamerika og Caribien', og den blev officielt åbnet i 2004. IMR har støttet etableringen af fonden, og har i årene op til åbningen af kontoret fungeret som midlertidigt sekretariat for fonden.

"I en række lande er det normal praksis, at ombudsmanden også har mandat som national menneskerettighedsinstitution. Og ombudsmandene i netop Latinamerika spiller en stor rolle i sikringen af menneskerettighederne. Det er institutioner, der nyder stor respekt, og som anses for at have høj integritet. Derfor er det meget vigtigt,

at de får det stærke fundament, som fonden giver dem, blandt andet så deres uafhængighed er bedre sikret", forklarer Birgit Lindsnæs, souschef på IMR og leder af instituttets internationale afdeling.

Fonden er støttet af FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder, og dens bestyrelse består af repræsentanter fra en europæisk ombudsmandsgruppe samt forskellige nationale menneskerettighedsinstitutioner.

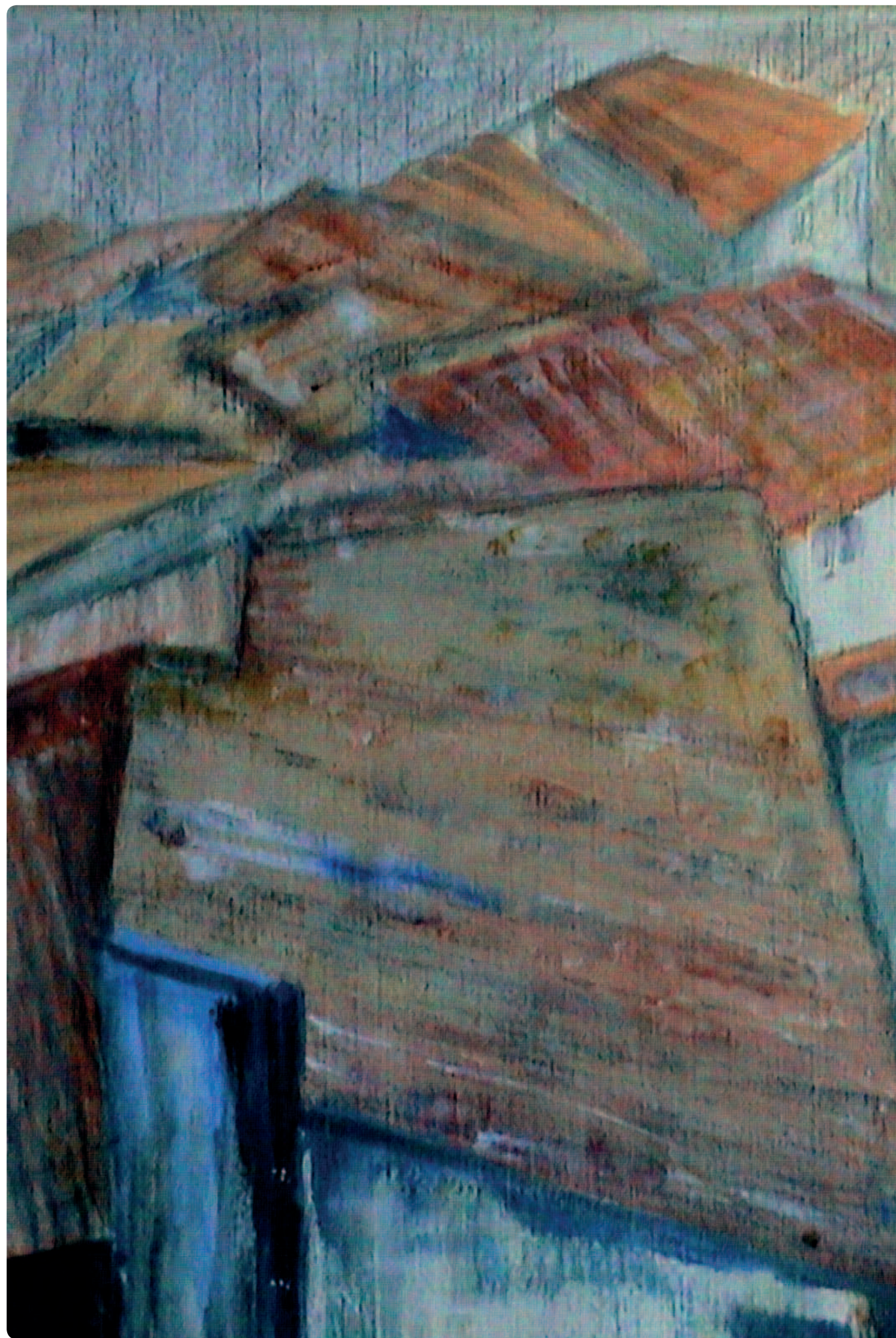
Demokrati i Irak

IMR har aktivt støttet det irakiske civilsamfund, efter at Saddam Husseins diktatur blev væltet. Repræsentanter fra universiteter i det sydlige Irak besøgte Danmark som en del af IMR's samarbejde med universitetet i Basra. Formålet var at etablere undervisning i menneskerettigheder på universitetsniveau i Irak, og under mødet blev der indkaldt forslag til et første og andet års menneskerettighedscurriculum for jurastuderende.

Reformer i Serbien

I kølvandet på de demokratiske forandringer og valget i Serbien i slutningen af 2000 har en reform af sikkerhedssystemet, militær- og politistyrkerne opnået toprioritet hos den nye serbiske administration. Administrationen ønskede en gennemgribende reform af Indenrigsministeriet. Det handlede om at bekæmpe arven fra det tidligere regime og etablere sikkerhed, og det var afgørende at fortælle den serbiske offentlighed om forvandlingerne og nødvendigheden af dem. Institut for Menneskerettigheder samarbejder med ledelsen i det serbiske indenrigsministerium om at formulere en vision for menneskerettigheder.

Danida/Fresta finansierer visionsprocessen.

UDDANNELSE

”Instituttet skal afholde og fremme undervisning på alle niveauer inden for menneskerettighedsområdet, herunder ved folkeligt oplysningsarbejde.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Instituttets uddannelsesarbejde foregår både nationalt og internationalt inden for to fokusområder: ”Det generelle”, der retter sig mod målgrupper, hvis profession har menneskeretlige aspekter og ”Det tematiske”, der retter sig mod repræsentanter for retssektoren. Arbejdet omfattede afholdelse af kurser, udvikling af materiale og undervisningsplaner, og implementering. En stor del af uddannelsesindsatsen består i at understøtte Instituttets internationale projekter. Desuden tages initiativer til oprettelse af internationale netværk.

Generel menneskerettighedsundervisning

På det nationale område har Instituttet holdt en række foredrag for gymnasier og højskoler om menneskerettigheder og Instituttets arbejde samt afholdt særlige kurser for folkeskolens ældste klassetrin i samarbejde med Ungdomsbyen i Statens Pædagogiske Forsøgscenters kursuscenter. Ligeledes har der været undervisningsforløb for studerende fra danske universiteter.

Kurser for institutioner og organisationer

To halvårslige kurser for danske embedsmænd, organisationsfolk m.fl. blev afholdt i 2004. Kurserne bestod af en introduktion til de vigtigste menneskerettighedsinstrumenter og -mekanismer samt centrale emner som menneskerettigheder og udvikling mv. Instituttet afholdt som tidlige-

re halvårsligt to 15-dages kurser for menneskerettighedsaktivister og embedsmænd, der arbejder med emnet i lande, hvor Instituttet har samarbejdsprojekter. Deltagerne kommer fortrinsvis fra Instituttets samarbejdsorganisationer og fra institutioner i Afrika, Latinamerika, Asien og fra de tidligere kommunistiske lande.

Der er også blevet lavet kurser for Danida, Beredskabsstyrelsen, Politiskolen m.fl.

Kurser i Kina, Vietnam og Cambodja

Kurserne er led i et større uddannelsesprogram for henholdsvis kinesiske anklagere og advokater: ”EU-China Legal and Judicial Programme”. Kurserne finansieres af EU og er en del af et samarbejde mellem bl.a. British Council og Instituttet. Gennem undervisning og dialog skal ”the rule of law” i europæiske retssystemer illustreres. Kurserne, ”Strengthening the Procuratorial Capacity” og ”Strengthening the Capacity of the People’s Supreme Court”, er en del af et større projekt, der har til formål at styrke kapaciteten hos centrale dele af anklagemyndigheden og domstolene i Vietnam til at varetage opgaver, som er centrale for retsreformerne i Vietnam.

I samarbejde med Instituttets samarbejdspartnere i Cambodja organiserede Instituttet et kursus for samarbejdspartnere og repræsentanter for centrale organisationer og myndigheder i Cambodja.

Udviklingen af politimanualer i Centralasien

I forbindelse med udviklingen af manualer om politi og menneskerettigheder i Kirgisistan og Tadsjikistan har der været afholdt tre seminarer. Kurset "Judicial Function and Ethics" blev afholdt i december 2004 for 16 dommere fra Kirgisistan og Tadjikistan.

Uddannelsesarbejde i Rusland og Østeuropa

I forbindelse med udformningen af pamfletter til borgerne om politi og menneskerettigheder i Albanien, Bulgarien, Makedonien, Montenegro og Kroatien har der været afholdt et seminar i Bosnien. I samarbejde med Center for Konfliktløsning er Institutet involveret i udvikling af undervisningsmoduler og undervisning af politifolk med særligt henblik på beskyttelse af roma'ere. Institutet designede og gennemførte et kursus om menneskerettigheder og brugen af FN-mekanismer for russiske organisationer der ønskede at introducere en rettighedsbaseret tilgang til deres arbejde med hjemløse i Skt. Petersborg og det nordvestlige Rusland.

Udvikling af undervisningsmateriale om flygtningelejren, Sabra og Shatilla i Libanon

I samarbejde med Human Rights Education Working Group (EuroMed) er Institutet involveret i udarbejdelse af undervisningsmateriale om flygtningelejren Sabra og Shatilla. Materialet tager udgangspunkt i fotografier og henvender sig til unge mennesker.

Sekretariat for European Platform for Policing and Human Rights

Institutet spillede en førende rolle i denne platform, der var et samarbejde mellem NGO'er og politi i en række europæiske lande, og som blev udviklet sammen med Europarådet.

Integrationsformidling

Projektet indbefattede fortrinsvis udviklingen af et redskab, 'værdsættende integrationsformidling', som fokuserer på værdsættende dialog som redskab i integrations- og ligebehandlingsarbejdet. Projektet har dermed haft til formål at styrke etniske minoriteter i Danmark og lave aktivite-

ter inden for vores positive forpligtelse til at sikre ligebehandling. Projektet søgte at skabe forudsætninger for at sikre nye borgere lige muligheder for at kunne blive medborgere, og dermed drage nytte af egne ressourcer og de muligheder for medindflydelse, som demokratiet rummer.

European Platform for Policing and Human Rights (EPPHR)

I år 2004 har IMR igen huset sekretariatet for EPPHR med støtte fra Udenrigsministeriet. Der var møder i koordinationsgruppen i København og Strasbourg i marts og juni samt årlig generalforsamling i september i Tampere, hvor det finske politi var værter.

Kursus for samarbejdspartnere

I år 2004 afholdtes to menneskerettighedskurser af tre ugers varighed for Institutets internationale partnere. Der deltog i alt 56 repræsentanter fra følgende lande:

AFGHANISTAN, BENIN, BURUNDI, CAMBODJA, KINA, DANMARK, ETIOPIEN, IRAK, KIRGISTAN, LIBANON, MALAWI, NEPAL, NIGER, RWANDA, SVERIGE, TADSIKISTAN, TANZANIA, UGANDA, UKRAINE, UZBEKISTAN, VENEZUELA, VIETNAM

Kursisterne fik en indføring i de væsentligste menneskeretlige konventioner og standarder og blev hovedsagelig undervist af medarbejdere fra IMR. I programmerne var også indlagt besøg til følgende institutioner: Ombudsmanden, Asylcenter Kongelunden, Helsingør Polit, Folketinget, IRCT, Statens Pædagogiske Forsøgscenter, Politiskolen.

Der var to arrangementer med offentlig adgang. Det ene var et foredrag af Isi Foighel om hans tid som dommer ved Domstolen i Strasbourg. Det andet var arrangeret i samarbejde med en af deltagerne, Meen Bishwakarma fra Nepal, som fortalte om situationen for Dalitterne.

INFORMATION

”Instituttet skal forestå information om menneskerettighederne til brug for frivillige organisationer, forskere, offentlige myndigheder og den interesserede offentlighed, sikre tidssvarende offentligt tilgængelige biblioteks- og dokumentationsfaciliteter vedrørende menneskerettighederne, og støtte frivillige organisationer og andre i opbygningen af menneskerettighedsdokumentation.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Informationskampagner

I 2004 gennemførte Institut for Menneskerettigheder to større mediekampagner som led i nye aktiviteter som bl.a. MIA-prisen (Mangfoldighed i Arbejdslivet) som gives til små og store virksomheder i Danmark, der gør en særlig indsats for ligestilling på arbejdspladsen. Den nye Klagekomité for Etnisk Ligebehandling blev ligeledes understøttet med en særlig indsats.

Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling

I september lancerede Klagekomitéen hjemmesiden www.klagekomite.dk. Den indeholder oplysninger om komitéen og giver samtidig mulighed for at sende en klage direkte til komitéen gennem sidens klik- og klag-funktion. Derudover indeholder siden offentliggjorte afgørelser og oplysninger om anti-diskriminationslovgivning. Hjemmesiden er både på dansk og på engelsk. Endvidere er komiteens pjec tilgængelig på hjemmesiden. Det vil sige, at det på hjemmesiden er muligt at læse om komitéen på følgende sprog: dansk, tyrkisk, somali, farsi, urdu, fransk, arabisk, serbokroatisk og engelsk. Komiteens hjemmeside har siden lanceringen i

september haft ca. 875 besøgende om måneden. Derudover er ca. 30 klager blevet indgivet via www.klagekomite.dk.

I forbindelse med lanceringen af hjemmesiden påbegyndte Klagekomitéen en større lancerings- og informationskampagne for at informere om og synliggøre muligheden for at klage over forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse til komitéen.

Klagekomitéen udarbejdede i den forbindelse en pjec om komitéen på ni forskellige sprog: dansk, tyrkisk, somali, farsi, urdu, fransk, arabisk, serbokroatisk og engelsk. Pjecen indeholder oplysninger om, hvordan og inden for hvilke områder klager kan indgives til komitéen. Pjecen er trykt i oplag på 110.000 og er blevet sendt til landets biblioteker, kommunernes integrationsenheder, politikredse og diverse retshjælps- og interesseorganisationer.

I 2004 udsendtes endvidere et Go-Card, hvor der på bagsiden er oplyst om muligheden for at klage til Klagekomitéen. Kortet er tegnet af Jakob Martin Strid og var tilgængeligt på barer, caféer mv. i anden halvdel af september 2004.

Kampagne i Tyrkiet

I 2004 afsluttede Europarådet, og EU en omfattende informationskampagne om menneskerettigheder og demokrati i Tyrkiet. Sammen med den tyrkiske regering tilrettelagde Institut for Menneskerettigheder (IMR) en række tv-programmer, plaketer og pjecer samt rundbordsmøder, hvor NGO'er og de tyrkiske myndigheder diskuterede tortur, børns rettigheder, vold mod kvinder og andre menneskerettighedsspørgsmål. IMR har efterfølgende iværksat et partnerskabsprogram med tyrkiske aktører for at etablere en nationalt tyrkisk menneskerettighedsinstitution, der skal fremme implementeringen af menneskerettigheder i Tyrkiet.

Hjemmesider

Institut for Menneskerettigheder har seks større hjemmesider, der formidler IMR's nationale og internationale arbejde.

www.humanrights.dk er IMR's officielle hjemmeside med oplysninger om instituttets virksomhed med en dansk og en engelsk version. 160.000 besøg.

www.menneskeret.dk er en omfattende og populær multimedie-hjemmeside med temaer, nyheder, undervisning og en lang række interaktive tilbud. 300.000 besøg.

www.humanrights.dk/humanrightsbusiness er et forskningsbaseret projekt om menneskerettigheder og erhvervsliv.

www.miapris.dk understøtter et projekt med en frontløberpris til virksomheder, der aktivt fremmer mangfoldighed og konsekvent forebygger forskelsbehandling. 17.000 besøg.

www.klagekomitee.dk er Klagekomiteen for Etnisk Ligestillings hjemmeside, hvor man gratis kan klage over overtrædelser af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, uanset om det sker inden for og uden for arbejdsmarkedet. 3.500 besøg.

www.NHRI.net er en international hjemmeside for alle de nationale menneskerettighedsinstitutioner. Den laves i samarbejde med FN. 97.000 besøg.

RADIOEN SOM REDSKAB I INFORMATION OM RETTIGHEDER

Stil ind på Afghanistan

IMR har etableret et netværk af 30 menneskerettighedsorganisationer i august. Netværket ved navn Civil Society & Human Rights Network (CSHRN) har organiseret et ugentligt radioprogram på nationalt niveau. Programmet hedder "The Voice" og handler om respekt for menneskerettigheder, retsstaten og demokrati. Det er det første radioprogram om menneskerettigheder i Afghanistan. CSHRN udgiver herudover et magasin ved navnet "Angara". Magasinet publicerer bl.a. artikler og analyser om menneskerettighedssituationen i Afghanistan. "Angara" udgives seks gange om året i 1.000 eksemplarer. "Angara" sendes ud til politi, retssektoeren, ministeriet for kvinder, akademiske institutioner, skoler, biblioteker og NGO'er. CSHRN udgiver ydermere brochurer, nyhedsbreve og manualer om menneskerettigheder og demokrati og har bl.a. lavet en manual om parlamentsvalget i Afghanistan.

Projekt FM102

Formålet med mediekampagne om retssikkerhed i Cambodja er at øge den almindelige befolknings kendskab til internationale retssikkerhedsstandarder. Hovedaktiviteten har i den toårige projektperiode bestået i at producere, sende og gendevise ugentlige radioprogrammer af en times varighed omhandlende temaer som retsprocedure i voldssager mod kvinder og børn, kvindelige tekstilarbejderes forhold, sagsanlæg, analyse af bevisførelse, ægteskab og skilsmissegivning, registrering af nyfødte, ægteskaber etc. og Khmer Rouge Domstolen. En gang i kvartalet er et forlænget program en quiz, hvor lyttere ringer ind og konkurrerer indbyrdes. Spørgsmålene er stillet ud fra temaer behandlet i det pågældende kvartal. IMR's opgave består i rådgivning, konceptudvikling, coaching, reportager og journalistikholdet bag programmet til svært tilgængelige områder for at indsamle oplysninger og stof til reportager, mm. En ny projektfase med støtte til radioprogrammet "The Road to Law in Cambodia" bliver igangsat i 2005. IMR's samarbejdspartner i cambodja er *Womens Media Centre*.

Oversigt over artikler og andre skriftlige bidrag

Medarbejderne i Institut for Menneskerettigheder (IMR) har i 2004 skrevet til bøger, tidsskrifter og dagblade i både Danmark og internationalt.

Kronikker og større artikler i danske dagblade: 18

Artikler/kapitler i danske bøger, fagblade og tidsskrifter: 46

Artikler/kapitler i internationale bøger, fagblade og tidsskrifter: 36

Bidrag til danske forskningsrapporter: 3

Bidrag til internationale forskningsrapporter: 6

Webartikler: 3

Ph.d.rapport: 1

Danske bogudgivelser: 1

Internationale bogudgivelser: 2

I oversigten er ikke medregnet bøger, artikler eller hjemmesider i IMR-regi.

Foredrag, oplæg og taler

Instituttets medarbejdere holdt 214 foredrag i 2004 på kurser, konferencer etc.

Alle emner, der er holdt foredrag om færre end fem gange, er opført som diverse.

Foredrag fordelt på emner

Menneskerettigheder generelt 27

Nationale menneskerettighedsinstitutioner 25

Menneskerettighedssystemer i FN etc. 18

Isolationsfængsling etc. 16

Retsfilosofi o.l. 15

Institut for Menneskerettigheder 15

Diskrimination 12

Kvindes og børns rettigheder 11

Religion og menneskerettigheder 10

Sociale rettigheder 8

Tortur 7

Ligebehandling 6

EU og menneskerettigheder 6

Menneskerettigheder og erhvervsliv 5

Ytringsfrihed (IT) 5

Integrations/migration 5

Diverse 23

Publikationsoversigt

Institut for Menneskerettigheder (IMR) har i 2004 udgivet 28 publikationer m.m., alene eller i samarbejde med danske og udenlandske forlag. Blandt udgivelserne er et årligt tidsskrift, årsberetning, et periodevis nyhedsbrev, en statusrapport om menneskerettighedssituationen i Danmark samt evalueringsrapporter om IMR's internationale partnerskabsprogrammer.

Læs om udgivelserne på www.humanrights.dk

Besøg IMR's bogbutik: www.shop.humanrights.dk

Nyhedsbrevet Update

Nyhedsbrev på engelsk med nyt om IMR's arbejde - dansk og engelsk version på Nettet. Få abonnement på levering af nyheder om menneskerettigheder: mca@humanrights.dk

Konferencen, workshops og seminarer

Instituttet afholdt i 2004, alene eller i samarbejde med andre, 64 forskellige arrangementer om bl.a. sociale rettigheder, isolationsfængsling, ytringsfrihed, diskrimination, religion m.m. Arrangementerne fandt sted i både Danmark og i udlandet.

Se mere om IMR's arrangementer på www.humanrights.dk

Spørgsmål til Kloge Åge

På hjemmesiden meneskeret.dk kan der stilles spørgsmål om menneskerettigheder til Institutets medarbejdere. Der har været 261 henvendelser af forskellig art, hvilket betyder ca. fem om ugen.

Se www.meneskeret.dk/meneskeretieuropa/klogeaage

Informations- og Uddannelsesafdeling

Afdelingen havde 20 medarbejdere, heraf en afdelingsleder, en teamleder, en sekretær, to IKT-medarbejdere, en informationsmedarbejder, en projektmedarbejder, tre uddannelseskoordinatorer, en kursuskoordinator, en specialkonsulent, en programmanager, to studerende, fire praktikanter og en militærnægter.

LEDELSE OG ØKONOMI

”Institut for Menneskerettigheder skal i sin virksomhed tage udgangspunkt i de af det internationale samfund til enhver tid anerkendte menneskerettigheder, herunder især de i FN’s Verdenserklæring, FN’s konventioner og Europarådets konventioner omtalte menneskerettigheder, samt de i grundloven indeholdte frihedsrettigheder. Instituttet skal fremme arbejdet med forskning i og oplysning om menneskerettighederne i fredstid og under væbnede konflikter, navnlig ved at rådgive Folketinget og regeringen om Danmarks forpligtelser på menneskerettighedsområdet.”

Citat fra lov nr. 411 af 6.6.2002. Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

Den daglige ledelse

Institut for Menneskerettigheder (IMR) ledes til dagligt af direktør og to souschefer. Den overordnede ledelse foretages af institutbestyrelsen, som bl.a. udarbejder retningslinjer for IMR vedrørende budget, handlingsprogrammer og ansættelse af videnskabeligt personale.

Bestyrelsesmøder

Bestyrelsen består af 13 medlemmer, der vælges for tre år ad gangen. Seks medlemmer udpeges af landets universiteter, og seks udpeges af IMR’s Råd og et medlem af IMR’s medarbejdere. Der blev afholdt møder den 17.3., 9.6., 7.10 og 15.12. Bestyrelsen drøftede bl.a. opgavefordelingen mellem forskningsafdelingen og national afdeling, IMR’s strategiplan og forretningsorden for Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling, udred-

ningen om familiesammenføring samt handlingsplan for IMR.

Rådsmøder

Institutrådet vejleder og rådgiver i forhold til IMR’s generelle virke. Rådet er sammensat af godt 60 repræsentanter, samtlige politiske partier i Folketinget, arbejdsmarkedets organisationer, Advokatrådet, ministerier samt enkeltpersoner.

Der blev holdt møder i rådet den 29.3. og 27.9. Rådet behandlede bl.a. den transatlantiske menneskerettighedsdialog, IMR’s strategi- og handlingsplan, inkorporering af FN-konventioner og rådets ligebehandlingsudvalg. Rådet nedsatte desuden et udvalg, der opstillede generelle kriterier for optagelse til rådet.

Samtale fremmer forståelse

På Institut for Menneskerettigheders initiativ besøgte en lille række af danske ministre i løbet af 2004 instituttet for at få lejlighed til at diskutere spørgsmål af fælles interesse. Således havde instituttet møder med justitsminister Lene Espersen, integrationsminister Bertel Haarder samt udenrigsminister Per Stig Møller, idet mødet med sidstnævnte blev afholdt som et fælles møde mellem Institut for Internationale Studier og Institut for Menneskerettigheder. Institut for Menneskerettigheder inviterede i løbet af 2004 endvidere samtlige partiledere fra de af Folketingets partier, der ikke indgik i regeringen, til et besøg på instituttet for en nærmere præsentation af IMR's arbejde samt for at få lejlighed til at diskutere spørgsmål af fælles interesse.

Ledelsen

Bestyrelsesformand:

Professor Claus Haagen Jensen
Aalborg Universitet

Rådets formand:

Advokat Bjørn Elmquist

Rådets næstformand:

Ebbe Strange

IMR's direktør:

Morten Kjærum

Afdelingsledere:

Forskning: Hans-Otto Sano (souschef)

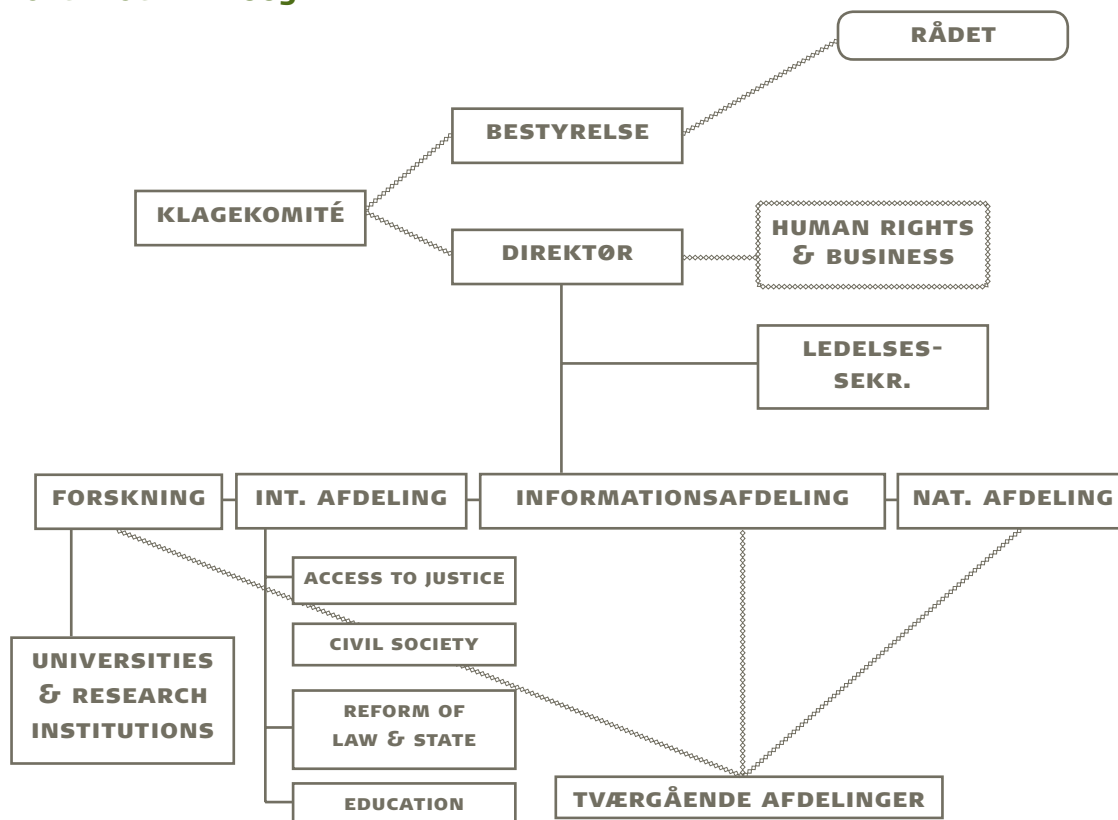
Information og uddannelse: Klaus Slavensky

Nationalt arbejde: Birgitte Kofod Olsen

Internationalt arbejde: Birgit Lindsnæs (souschef)

Ledelsessekretariat: Benita Bertram

ORGANOGRAM 2005

Nationale og internationale netværk

Institut for Menneskerettigheder (IMR) er repræsenteret i 82 forskellige eksterne arbejdsgrupper, udvalg og delegationer. Det er på bl.a. områder vedrørende behandlingscentre, bolig, børns rettigheder, etniske mindretal, EU, forskning, internationale organisationer, informations-samfundet og privatlivsbeskyttelse, kulturelle rettigheder, ligestilling og mangfoldighed, ministerielle udvalg og kommissioner, redaktioner, sociale forhold, undervisning og uddannelse m.fl. Desuden er direktør Morten Kjærum medlem af FN's Komité til bekæmpelse af racediskrimination (CERD).

IMR ER VÆRT OG MEDLEM AF EN RÆKKE NETVÆRK

Nordiske, europæiske og internationale netværk:

- *Nordisk Netværk for Ligebehandlingsinstitutioner*
- *European Network of Specialised Equality Bodies*
- *National working group for EU's anti-diskriminationskampagne*
- *EU Network of Independent Experts on Fundamental Rights*
- *ECMI Team of Experts on Minority Ombudsmaninstitutions*
- *European Migration Dialogue*
- *Det internationale netværk for Nationale Menneskerettighedsinstitutioner*
- *Privacy Internationals Advisory Board*
- *Den globale WSIS Human Rights arbejdsgruppe*
- *Coordinating group of European National Human Rights Institutions*

Danske netværk

- *Rådet for Institut for Menneskerettigheders Ligebehandlingsudvalg*
- *Dialognetværket for fremme af ligebehandling*
- *MIA-netværket*
- *Mangfoldighedsnetværket (oprindeligt indstiftet af Ligestillingsministeren)*
- *Udenrigsministeriets NGO netværk*
- *Udenrigsministeriets koordineringsgruppe om handicapkonventionen.*
- *Børnesamarbejdsgruppen om Børnekonventionen*
- *National Focal Point for EUMC/Raxen*
- *Starthjælps-netværket*
- *Følgegruppen til projekt "Social kapital i boligområder"*
- *Dansk Journalistforbunds Ligestillingsudvalg*
- *AMID arbejdsgruppe vedrørende migration*
- *Netværk for Lighed og Pluralisme*
- *Menneskerettighedsgruppen*
- *Teknologirådets arbejdsgruppe om digital forvaltning og privatlivsbeskyttelse.*
- *Det danske netværk og delegation til WSIS.*
- *Retsplejerådets følgegruppe (Justitsministeriet)*
- *Følgegruppe for politi-, retligt- og toldsamarbejde (Justitsministeriet)*

Bidragydere og rekvisitenter

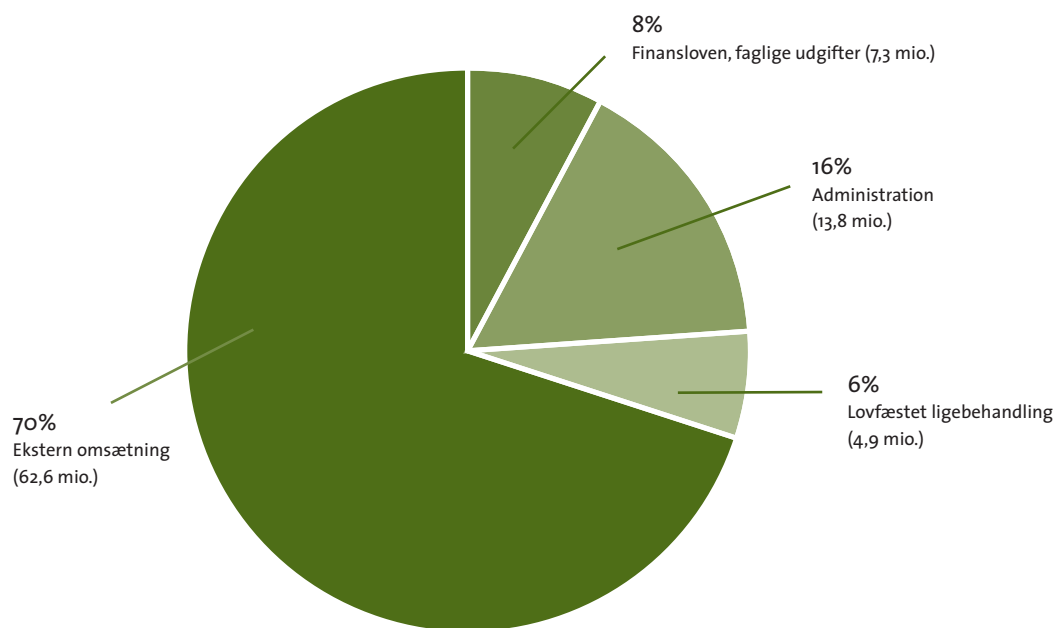
Institut for Menneskerettigheder modtog med tak i 2004 støtte til enkeltstående projekter og aktiviteter fra følgende institutioner, fonde og rekvisitenter:

Britisk Council
Center for konfliktløsning
Centro Universitario -Venedig
Danfoss
Danida
Dansk Flygtningehjælp
Dansk Røde Kors
De Samvirkende Invalideorganisationer
Den britiske ambassade i Vietnam
Dokumentations- og rådgivningscentret om racediskrimination
EU
Europarådet
Europese Culturele Stichting, Amsterdam
Forskningsrådene
GEM Den Haag Bestuursdms
Grundfos A/S
Hrvatski Helsinki Odbor za Ljudska, Zagreb
International Media Service
International Organisation for Migration
IRCT
KPMG Consulting
Landorganisation af Krisecentre (LOKK)
LO-Skolen
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
NCC Treasury
NORAD
Nordisk Ministerråd
Norsk Hydro
Novo Nordisk A/S
Nævnet vedrørende EU-oplysning
OHCHR
Pricewaterhouse Coopers
Projektrådgivningen
Raoul Wallenberg Institutet
Rigspolitichefen
Shell
SIDA
Society For International Development
Statens Pædagogiske Forsøgscener
Statoil
Stichting Coraid (MPFI)
T&B Consult
Tips- og Lottomidler - UVM
Udenrigsministeriet
Undervisningsministeriet
UNDP
UNHCR
Universite Catholique Louvain LA-NE
Universitetet i Lund
Åbo Akademi

ØKONOMISK OVERSIGT 2004

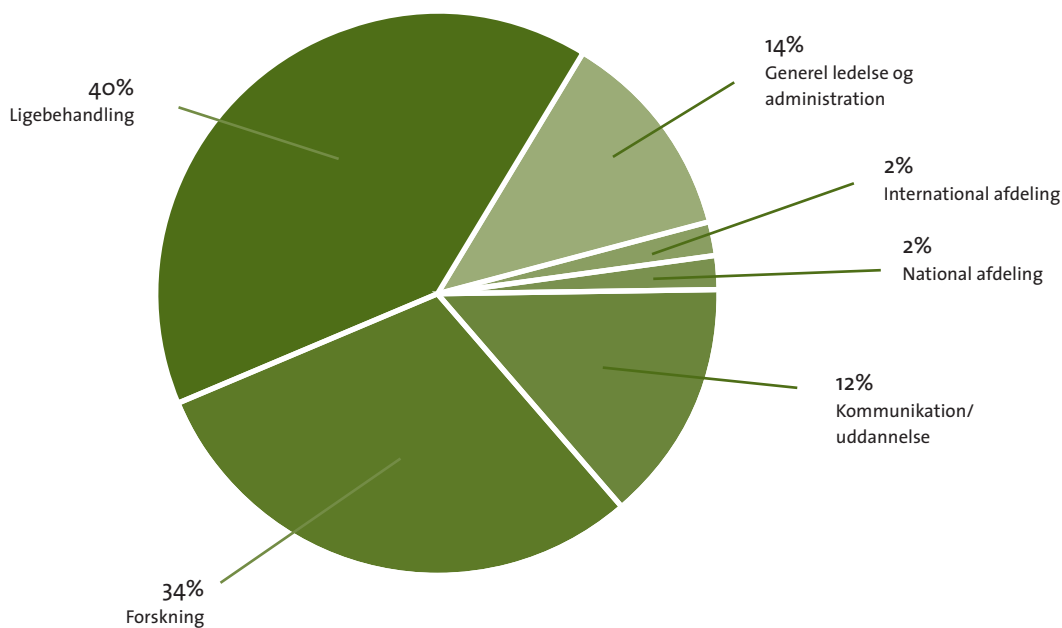
Fordeling af omsætning: Finanslovsmidler vs. ekstern omsætning og administration

88,6 MIO DKK

Forbrug af finanslovsmidler til faglige formål og ligebehandlingsaktiviteter

12,2 MIO DKK, fordelt på formål

Institut for Menneskerettigheder (IMR) blev oprindeligt oprettet som Det Danske Center for Menneskerettigheder ved en folketingsbeslutning den 5.5.1987.

IMR skiftede i 2003 status ved lov nr. 411 om etableringen af Det Danske Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder fra 1.1.2003.

Instituttets arbejde henholder sig til FN's Paris Principper om nationale menneskerettighedsinstitutioner, og IMR's virksomhed omfatter forskning, information, uddannelse, projektaktiviteter og dokumentation om danske, europæiske og internationale forhold. IMR er et dansk centrum for viden om menneskerettigheder, og samarbejder med NGO'ere og offentlige myndigheder i Danmark og i andre lande samt med mellemstatlige organisationer som fx Nordisk Råd, Europarådet, EU og FN.

Redaktion: Klaus Slavensky

Illustrationer: Aase Nygaard,
onygaard@getznet.dk

Design: Simon de Tusch-lec,
www.tusch.dk

Tryk: Handy-Print A/S

Tak til Aase Nygaard for at stille malerier til rådighed for denne publikation.

Åbningstider:

Mandag-torsdag fra kl.9:00-16:00.

Onsdag fra kl. 10:00

Fredag fra kl. 9:00-15:00

Biblioteket er åbent:

Mandag, onsdag, torsdag, fredag kl. 10 –15,
tirsdag kl. 13 -18

NB: Juli og august:

Mandag – fredag kl. 10.00 – 12.30

Besøg: Wilders Plads 8K, 1. sal

www.dcism.dk / telefon 3269 8676

Institut for Menneskerettigheder

Strandgade 56

DK-1401 København K

Tel: (+45) 32 69 88 88

Fax: (+45) 32 69 88 00

Mail: *center@humanrights.dk*

www.humanrights.dk

www.menneskeret.dk

INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER

Strandgade 56
1403 København K
Danmark

Tel: (+45) 32 69 88 88
Fax: (+45) 32 69 88 00

center@humanrights.dk
www.humanrights.dk
www.menneskeret.dk